

ประสิทธิผลนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

Effectiveness of COVID-19 Infection Prevention Policy for Elderly

in Bang Khen District, Bangkok.

รัชต์เชตต์ ตาอ้าย¹ (Ratkhet Ta-eye¹)วนิดา ศิริวรสกุล² (Wanida Siriworasakul²)

ratchaket_23@gmail.com โทรศัพท์ 0811852120

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรค และ 3) แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายการป้องกันโรค เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพคือแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดจำนวน 15 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรผู้สูงอายุในเขตบางเขน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพจิตใจของตนเองไม่ให้เครียด ออกกำลังกายที่เหมาะสม เลือกทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ และครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการ มีการจัดระบบบริการสาธารณสุขที่ดี มีการคัดกรองโรค มีวัสดุอุปกรณ์ ยารักษาโรค ให้ข้อมูลประวัติที่เป็นจริง สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ มีการกำหนดมาตรการที่เข้มงวด มีการตรวจเชิงรุก มีการให้บริการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) คือ มีการรับนโยบายมาและนำไปปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัดและเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน ได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข พร้อมนำสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและแนะนำแนวทางการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันควบคุมโรคผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ และมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจที่สามารถให้แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและรักษาสุขภาพแก่ผู้สูงอายุอย่างเคร่งครัด และ 3) แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายการป้องกันโรค พบว่า ควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ และการป้องกันโรคแก่ผู้สูงอายุ มีการจัดระบบบริการสาธารณสุข

มูลฐาน มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง ที่จะสามารถทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพนโยบาย, การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, ผู้สูงอายุเขตบางเขน

¹นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Abstract

This independent study aimed to find out: 1) the effectiveness of the COVID-19 infection prevention policy for the elderly in Bang Khen district, Bangkok, 2) the factors affecting the effectiveness of the infection prevention policy, and 3) the guidelines to improve the effectiveness of the infection prevention policy. The research utilized the mixed methods of qualitative and quantitative. For the qualitative method, the tool was an interview with 15 key informants. For the quantitative method, the tool was a questionnaire gathering data from the sample group, randomly selected from the elderly in Bang Khen district. Statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's Correlation Coefficient.

The findings revealed that: 1) the effectiveness of the COVID-19 infection prevention policy was found in overall at a high level ($\bar{X} = 3.71$). The elderly was encouraged to take a good care of their mental health by avoiding stress, exercising appropriately, eating freshly cooked food containing all five food groups according to principles of nutrition. Good public health service system, Covid-19 detection, medical devices, medicine, information accountability, mental strength building, strict measures, active screening, and vaccination were thoroughly provided to the elderly. 2) The factors affecting the effectiveness of the infection prevention policy were found in overall at a high level ($\bar{X} = 3.71$). The Public Health Ministry's policy was strictly followed as planned. With the cooperation of both public and private agencies, the Medical and Public Health Emergency Operations Center was established, ready for the concrete area-based operation. Knowledge and understanding were raised with the recommendations on preventive measures and infection control through various channels. Moreover, the trained personnel could provide assistance to the elderly. 3) The guidelines to improve the effectiveness of the infection prevention policy revealed that healthcare knowledge, medical treatment, health rehabilitation, and infection prevention should be promoted. In addition, basic public health service system should be established, and Covid-19 vaccination should be thoroughly provided to the elderly so that they could spend their lives happily.

Keywords: Driven Model, Thai Niyom Yangyuen Project, Ban Thung Kraprong Community

บทนำ

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชากรสูงวัยในประเทศไทยเติบโตเป็นอันดับสามในทวีปเอเชีย จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีตัวเลขเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ซึ่งถือว่ามียอัตรการเติบโตเป็นอันดับสามในทวีปเอเชียรองมาจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศไทยนั้นได้เข้าใกล้สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้คาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2559 จำนวนผู้สูงอายุในไทยจะมีมากถึง 11.3 ล้านคนจากประชากรทั้งหมด 67.66 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรทั้งหมดและจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ. 2565 และในปี พ.ศ. 2573 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 26.9 ของประชากรไทย (ออนไลน์, 2560)

ตามจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นนั้น ทำให้เกิดผลที่ตามมาเมื่อเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งหากเป็นประเทศกำลังพัฒนา เมื่อมีผู้สูงอายุมากขึ้นทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวมากขึ้น การลงทุนการออมน้อยลง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) หรือรายได้ประชาชาติน้อยลง งบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นขณะที่งบประมาณรายได้ลดลง รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณด้านสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุมากขึ้น อีกทั้งเกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง สภาพจิตใจแย่ และความเสื่อมโทรมทางร่างกาย จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุควรจะร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชนตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชนและประเทศเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ให้ความรู้สังคม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีงานทำมากขึ้น สนับสนุนให้มีการเตรียมวางแผนการออม การใช้ชีวิตในบ้านปลาย ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีคุณค่าเพื่อไม่ให้เป็นการระส่ำระสายต่อไป

ที่ผ่านมาทั่วโลกต้องเผชิญกับปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2562–2563 เป็นการระบาดทั่วโลกที่กำลังดำเนินไปของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 โควิด-19) ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน จุดเริ่มต้น COVID-19 มีข้อมูลว่าการระบาดเกิดขึ้นที่ตลาดค้าสัตว์ป่าเมืองอู่ฮั่นหรือตลาดขายอาหารทะเลสด South China Seaboard เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน จากนั้นการแพร่ระบาดกระจายไปในหลายพื้นที่ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโควิด-19 ทำให้ผู้ป่วยมีอาการปอดอักเสบรุนแรงจนถึงแก่ชีวิตได้ โดยที่เชื้อไวรัสตัวนี้สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนผ่านการ ไอ จาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ป่วย องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็น "การระบาดใหญ่" หรือ pandemic หลังจากเชื้อลุกลามไปอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของโลก และได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่ว ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 การแพร่ระบาดของโควิด-19 (ออนไลน์, 2560)

การระบาดของไวรัสโคโรนาในประเทศไทย มีการติดเชื้อโควิด-19 ในไทยคนแรกโดยกระทรวงสาธารณสุขของไทยประกาศเมื่อวันที่ 12 ม.ค. 2563 ว่าพบนักท่องเที่ยวหญิงวัย 61 ปี สัญชาติจีน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ติดเชื้อโควิด-19 นับว่าเป็นการพบผู้ติดเชื้อคนแรกนอกประเทศจีน ประเทศไทยก็ได้เริ่มคัดกรองผู้โดยสารเที่ยวบินตรงจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนตั้งแต่การระบาด พร้อมเปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินหรือศูนย์อีโอซี (EOC) ขึ้นเพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว ในวันที่ 4 มกราคม 2563 มีการคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศพบผู้ป่วยประปรายตลอดเดือนมกราคม ซึ่งเป็นผู้ที่เดินทางมาจากหรือเป็นผู้พำนักอยู่ในประเทศจีนแทบทั้งสิ้น การแพร่เชื้อท้องถิ่นที่มีรายงานรายแรกมีการยืนยัน เมื่อวันที่ 31 มกราคมจำนวนผู้ป่วยยังมีน้อยตลอดเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีผู้ป่วยยืนยัน 40 ราย เมื่อสิ้นเดือน แต่จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมากในกลางเดือนมีนาคม ซึ่งมีการระบุสาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มใหญ่สุดเกิดจากการชมมวยไทย ณ สนามมวยเวทีลุมพินี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2563 โดยปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนที่ได้รับอนุญาตหรือยาต้านไวรัสจำเพาะ แต่กำลังมีการวิจัยอยู่ขณะนี้ การรักษาจึงพยายามมุ่งเป้าไปที่การจัดการกับอาการ และรักษาแบบประคับประคอง มาตรการป้องกันที่มีการแนะนำ คือ การล้างมือ การอยู่ห่างจากบุคคลอื่น (โดยเฉพาะกับบุคคลที่ป่วย) ติดตามอาการ และกักตนเองเป็นเวลา 14 วัน ในกรณีที่สงสัยว่าตนอาจติดเชื้อ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องเผชิญปัญหากับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยทุกประเทศทั่วโลก ทั้งทวีปเอเชีย, ยุโรป, อเมริกา ต่างหามาตรการการป้องกันโรคขึ้น ซึ่งได้กำหนดเป็นนโยบายการป้องกันติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ขึ้น รวมทั้งประเทศไทย

ประเทศไทยได้นำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาใช้ การนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของรัฐบาล มีมาตรการดังต่อไปนี้ ได้แก่ มาตรการการทิ้งระยะห่างทางสังคม การสวมหน้ากากอนามัย การคัดกรองตามท่าอากาศยานและสถานีรถไฟ การจำกัดการท่องเที่ยวในที่สาธารณะ และเน้นการป้องกันการติดเชื้อในวัยผู้สูงอายุเป็นพิเศษ การติดเชื้อในผู้ที่ร่างกายไม่แข็งแรงและในวัยผู้สูงอายุ จะมีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าคนทั่วไป เนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง ภูมิคุ้มกันลดลงตามวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวเช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคปอดเรื้อรัง โรคไตเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง เป็นต้น นโยบายของรัฐบาลได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบตามลำดับ รวมถึงกรุงเทพมหานครได้มอบหมายให้เขตต่าง ๆ ดำเนินการ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ดังนั้นการดูแลผู้สูงอายุเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงจำเป็นและมีความสำคัญเป็นผลทำให้ต้องกำหนดนโยบายในการป้องกันการติดเชื้ออย่างเคร่งครัด โดยประชาชนทุกระดับต้องรับนโยบายมาปฏิบัติ

เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งการดูแลผู้สูงอายุในเขตบางเขน ได้มีการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล คือ มีการป้องกัน การรักษา การฟื้นฟู สุขภาพของผู้สูงอายุ และเขตบางเขน มีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 33,088 คน จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ เขตบางเขนได้นำนโยบายของรัฐบาลมาใช้ในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัดเช่นกัน จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัญหาและประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุ ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ที่ได้นำมาปฏิบัติว่าประสิทธิผลสำเร็จมากน้อยอย่างไร และนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงนโยบายในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้แก่ผู้สูงอายุ ของเขตบางเขนให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิผลที่ได้ของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุ ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีต่อประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
3. ได้แนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขอบเขตของการวิจัย**1. ขอบเขตเนื้อหา**

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการกำหนดเนื้อหา ดังนี้คือ 1) ประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน 2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินนโยบาย และแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุและสภาวะผู้สูงอายุ และทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามหัวข้อของงานวิจัย

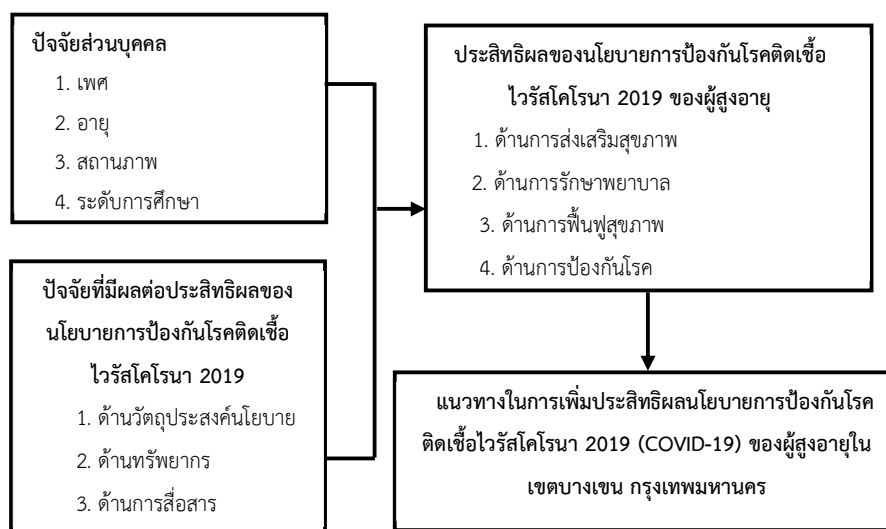
2.2 ขอบเขตพื้นที่การวิจัยในครั้งนี้เลือกศึกษาเฉพาะพื้นที่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

2.3 ประชากร คือ ผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

2.4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ 1) เจ้าหน้าที่บริการเขตบางเขน 2) หัวหน้ากองสาธารณสุข 3) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 4) เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม 5) ผู้นำชุมชน และ 6) ตัวแทนผู้สูงอายุ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้ระยะเวลาในการศึกษา มีนาคม 2563 – เมษายน 2564

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประสิทธิผลนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยแบบผสมระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยด้านต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นดังนี้

แหล่งข้อมูล

พื้นที่ศึกษาและประชากรในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริการเขตบางเขน หัวหน้ากองสาธารณสุข เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ผู้นำชุมชน และตัวแทนผู้สูงอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และตอนที่ 2 ข้อคำถามลักษณะปลายเปิด และประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และแนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริการเขตบางเขน หัวหน้ากองสาธารณสุข เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคม ผู้นำชุมชน และตัวแทนผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์น่าเชื่อถือ มีการจดบันทึกข้อมูล และการบันทึกเสียง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมสรุปและตรวจสอบสาระสำคัญของเนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตและขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการขอสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็น Content Analysis การวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การจดบันทึก การถอดข้อมูลจากเทปบันทึกเสียง และการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นการศึกษาที่ระบุไว้ตามวัตถุประสงค์และใช้การพรรณนาความในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ไปทำการจัดระเบียบของข้อมูลเพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป และตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งจะมีการพิจารณาจากข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คิดเห็นตรงกันอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป รวมถึงเอกสารและข้อมูลจากการสังเกต แล้วนำมาสรุปตามประเด็นหลัก ประเด็นรอง และนำเสนอในเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุ ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ คือ เขตบางเขนมีนโยบายการป้องกันโรคโควิด-19 อย่างเข้มงวด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร โดยผ่านระบบโซเชียลให้ผู้สูงอายุรู้จักวิธีการดูแลตัวเองอย่างถูกวิธี และให้ความสำคัญต่อการดูแลผู้สูงอายุเป็นพิเศษ หลีกเลี่ยงการสังสรรค์ร่วมรับประทานอาหารกับคนอื่นในจำนวนมาก ๆ อยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศถ่ายเทไม่แออัด ใช้ช่องทางออนไลน์หรือโทรศัพท์พูดคุยกับบุตรหลาน ให้ทำการออกกำลังเบา ๆ อยู่ภายในบ้าน เพื่อเป็นการผ่อนคลาย และให้ร่างกายแข็งแรง เช่น การรดน้ำต้นไม้ ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น 2) ด้านการรักษาพยาบาล คือ การดูแลและติดตามการเฝ้าระวังสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายด้วยเครื่องวัดอุณหภูมิร่างกาย การวัดไข้ วัดระดับอาการทางเดินหายใจอยู่เสมอ และควรรักษาร่างกายให้อบอุ่นอยู่เสมอ ในกรณีผู้สูงอายุบางคนอาจจะได้รับเชื้อแต่ไม่แสดงอาการต้องสังเกตอาการของผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด เพราะอาการติดเชื้ออาจมีอาการไม่ชัดเจน ถ้ามีอาการผิดปกติให้รีบปรึกษาแพทย์และนำส่งโรงพยาบาลใกล้เคียงทันที เพื่อตรวจหาเชื้อพร้อมแจ้งประวัติการสัมผัสคลุกคลีกับผู้อื่นให้เจ้าหน้าที่ทราบ เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยและรักษาให้ทัน 3) ด้านการฟื้นฟูสุขภาพ คือ ผู้สูงอายุควรรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขอนามัย ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการ รับประทานอาหารไม่ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีวิตามินซีสูง และการออกกำลังกาย ซึ่งเป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายเหมาะสมจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงจากการออกกำลังกายตามโรคประจำตัวที่เป็นอยู่เดิมด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพปอดด้วยตนเอง เนื่องจากการเป็นโควิด 19 มักส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจเป็นหลัก อาจทำให้ผู้ป่วยมีปัญหาหายใจลำบาก รวมถึงมีเสมหะมากขึ้น ผู้ป่วยจึงควรทำการฟื้นฟูสมรรถภาพปอด เพื่อลดอาการเหนื่อยและหายใจลำบาก เพื่อเพิ่มความสามารถในการหายใจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 4) ด้านการป้องกันโรค คือ ต้องล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำและสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ 70% ทุกครั้ง หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก เลือktanอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ ควรทานอาหารแยกสำหรับ หรือหากทานอาหารร่วมกันให้ใช้ช้อนกลางส่วนตัว ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และพักผ่อนให้เพียงพอ หลีกเลี่ยงการอยู่ ใกล้ชิดผู้ที่มีอาการหวัด มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก งดออกจากบ้านหรือเข้าไปในบริเวณที่มีคนแออัดหากจำเป็นให้ใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าและควรใช้เวลาให้น้อยที่สุด ให้รักษาระยะห่างจากบุคคลอื่น 1- 2 เมตร หลีกเลี่ยงการสวมกอด หรือหลีกเลี่ยงการพูดคุยกับผู้อื่นในระยะใกล้ชิด

2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ด้านวัตถุประสงค์นโยบาย คือ เขต

บางเขนได้ออกมาตรการเร่งด่วนในการจัดการพื้นที่และมีการรับนโยบายมาและนำไปปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด มีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคโควิด 19 อย่างถูกต้องและเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีมาตรการการควบคุมป้องกัน และได้มีการเฝ้าระวังโรคโควิด 19 ของผู้สูงอายุและประชาชนทุกคนในเขตบางเขน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นความมั่นคงทางสุขภาพของผู้สูงอายุในการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง และให้ผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ดีสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านทรัพยากร คือ เขตบางเขนได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กรมควบคุมโรค เป็นจุดประสานการทำงานที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับศูนย์ปฏิบัติการ ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 และศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีโรคติดเชื้อโควิด 19 พร้อมนำสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีสำนักงานป้องกันควบคุมโรคดำเนินการร่วมกับผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขในการบริหารจัดการหาโรงพยาบาล หาเตียงให้กับผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด 19 ให้ได้รับการช่วยเหลือได้ทัน และมีการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม จัดวัสดุอุปกรณ์ ยารักษาโรค เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือให้บริการผู้ป่วยที่ติดเชื้อโรคโควิด 19 อย่างทั่วถึง 3) ด้านการสื่อสาร คือ เขตบางเขนได้จัดให้มีการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นสร้างความรู้ความเข้าใจและแนะนำแนวทางการปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ควบคุมโรค ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เสียงประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งมีการอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุให้ห่างไกลจากโรคโควิด 19 ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน และเพื่อให้ผู้ใช้บริการญาติผู้สูงอายุให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งตามหลักความเป็นจริงแล้วผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปในเขตบางเขนมีการตื่นตัวและให้ความสนใจกับข้อมูลข่าวสารของการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นอย่างดี และ 4) ด้านบุคลากร คือ เขตบางเขนมีทีมงานอาสาสมัครสาธารณสุขและผู้นำชุมชน คอยปฏิบัติหน้าที่และคอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ และชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิด 19 ให้ผู้สูงอายุ ญาติและผู้รับบริการทราบและจัดเป็นระเบียบปฏิบัติ และระเบียบข้อบังคับ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และคอยสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็จะมีบทบาทหน้าที่ของตัวเองอย่างชัดเจน และทุกคนทุกฝ่ายก็เข้ามาช่วยทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันตรวจสอบข้อมูลของผู้สูงอายุในเขตบางเขน และให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการป้องกันโรคโควิด 19 แก่ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป ให้ได้รับทราบแนวทางการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยของตัวเองอย่างเคร่งครัด

3. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ด้านส่งเสริมสุขภาพ คือ ควรมีการดูแลสุขภาพจิตใจของตนเองไม่ให้เครียดเกินไป หาวิธีผ่อนคลายความเครียด เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสม

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กับสุขภาพ ในสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ฟังเพลง ร้องเพลง หรือเล่นดนตรี ปลุกต้นไม้ ทำสวน จัดห้อง ตกแต่งบ้าน เล่นกับสัตว์เลี้ยง สวดมนต์ นั่งสมาธิ การฝึกหายใจคลายเครียด ทำบุญตักบาตร เลือกทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ ควบทานอาหารแยกสำหรับ หรือหากทานอาหาร ร่วมกันให้ใช้ช้อนกลางส่วนตัว ออกกำลังกายสม่ำเสมอ การดูแลสุขอนามัย ล้างมือบ่อย ๆ ทำความสะอาดบริเวณที่อยู่อาศัยให้สะอาด ไม่พบปะผู้คนที่เป็นคนนอกครอบครัว เว้นระยะห่างทางสังคม พักผ่อนให้เพียงพอในแต่ละวัน ประมาณ 7-9 ชั่วโมง ทำจิตใจให้สบายแล้วจะทำให้มีจิตใจที่ดีขึ้น ผู้สูงอายุที่อายุมากกว่า 70 ปี ผู้มีโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดัน โลหิตสูง โรคปอด และเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้เลี่ยงการออกนอกบ้าน เว้นแต่จำเป็น ให้ออกนอกบ้าน น้อยที่สุด ในระยะเวลาสั้นที่สุด 2) ด้านรักษาพยาบาล คือ หมั่นสังเกตอาการตนเอง หากมีอาการไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก จมูกไม่ได้กลิ่น ลิ้นไม่รับรส ให้ไปรับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้านทันที ให้อยู่ในที่ที่ปกปิดอากาศ เว้นการคลุกคลีใกล้ชิดกับบุคคลที่ไม่ใช่ผู้ดูแล รักษา ระยะห่างระหว่าง บุคคล 1 - 2 เมตร มีหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อของสถานพยาบาลที่รักษาประจำ เพื่อปรึกษาปัญหาสุขภาพ มีอาการต้องรีบปรึกษาแพทย์ โดยการสื่อสารทางวิดีโอทางไกล และแจ้งข้อมูลและประวัติที่ถูกต้อง รับประทานยาสม่ำเสมอ และหมั่นตรวจสุขภาพตนเอง เช่น วัดความดันโลหิต หรือวัดระดับ น้ำตาลในเลือดเองที่บ้าน 3) ด้านการฟื้นฟูสุขภาพ คือ การส่งเสริมสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของผู้สูงอายุ เพื่อให้สุขภาพแข็งแรงและพึ่งพาตนเองได้ ออกกำลังกายเบา ๆ ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อฟื้นฟูปอด รับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ มีคุณค่าทางโภชนาการ ให้ครบ 5 หมู่ หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารรสจัด เช่น เค็มจัด เผ็ดจัด หวานจัด เป็นต้น การสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจของผู้สูงอายุ ให้มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ให้ปลอดภัยจากผลกระทบด้านสุขภาพจิต สามารถปรับตัวเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ได้ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 และ 4) ด้านการป้องกันโรค คือ ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำและสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ 70 % ทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร หลังเข้าห้องน้ำ หรือเมื่อสัมผัสสิ่งของร่วมกับผู้อื่น หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก หากไอ จาม ใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือกระดาษทิชชูปิดปากหรือใช้ข้อศอกปิดปากจาม และทำ ความสะอาดมือด้วยสบู่และน้ำหรือเจลแอลกอฮอล์ทันที หรือให้สวมหน้ากาก หลีกเลี่ยงการอยู่ ใกล้ชิดผู้ที่มีอาการหวัด มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก งดออกจากบ้านหรือเข้าไปในบริเวณที่มีคนแออัด หากจำเป็นให้ใส่หน้ากากอนามัยหรือ หน้ากากผ้า ใช้เวลาน้อยที่สุด รักษาระยะห่างจากบุคคลอื่น 1 - 2 เมตร หลีกเลี่ยงการสวมกอด หรือพูดคุยในระยะใกล้ชิดกับบุคคลอื่น และเปลี่ยนมาใช้ในการสื่อสารทางโทรศัพท์ หรือ โซเชียลมีเดีย เป็นต้น ระวังติดเชื้อป้องกันโรคโควิด 19 ตามที่รัฐบาลจัดสรรมาให้ครบ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำผลการวิจัยที่ค้นพบข้อเท็จจริงแล้วนำมาอภิปรายผลที่สนับสนุนด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ คือ ผู้สูงอายุเลือกทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ เพื่อให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรค และเป็นการป้องกันการติดเชื้อโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุรพจน์ วงษ์ใหญ่ (2552: 85) กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ ทางกาย ทางใจ และทางจิตวิญญาณ หรือ ปราศโรคภัยไข้เจ็บ เป็นสภาวะความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และมีปัจจัยองค์ประกอบทั้งด้าน อาหาร สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย ปัจจัยเกื้อหนุนทางเศรษฐกิจที่เพียงพอ และส่งเสริมภาวะสุขภาพ และสอดคล้องกับคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). ว่า การส่งเสริมความรู้ ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัย มีความรู้เท่าทันเหตุการณ์ 2) ด้านการรักษาพยาบาล คือ ผู้สูงอายุได้รับคำแนะนำ เกี่ยวกับการดูแลตัวเองและได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ อนามัยอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้สูงอายุรู้เท่าทัน เหตุการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในการป้องกันการติดเชื้อโควิด 19 ได้อย่างปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Narirat Jitramontree, and Others (2011: 67-74) กล่าวว่า การรักษาพยาบาลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้งการให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการคัดกรองโรค การควบคุมอาการของโรค เป็นการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลเชิงรุก เช่น การวัดความดัน การเจาะเลือดตรวจหาน้ำตาล การให้ยารักษาโรคที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ (2545) ว่า การส่งเสริมสนับสนุน สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึง ข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบ ด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย 3) ด้านการฟื้นฟูสุขภาพ คือ ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรม ทางสังคม เพื่อพบปะ พูดคุยกับผู้อื่น เพื่อการเสริมสร้างสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เกิดความแข็งแรง และทำให้เป็นสุข การทำกิจกรรมในผู้สูงอายุช่วยทำให้เกิดความผ่อนคลายและช่วยให้รู้สึกมีคุณค่าทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย (2554) ว่า การส่งเสริมกิจกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการไม่ใช่เพียงการดูแลสุขภาพทางกาย แต่ต้องเป็นการดูแลสุขภาพ แบบองค์รวมซึ่งจะครอบคลุมถึงการทำกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุขทั้งทางกาย ใจ มีสังคมสำหรับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความมั่นคงในการครองชีพ และมีพื้นที่ทางสังคม ที่ช่วยให้เกิดความผ่อนคลาย และช่วยให้รู้สึกมีคุณค่า และสอดคล้องกับแนวคิดของสิรินธร ฉันทศิริกาญจน์ (2552) กล่าวว่า การดูแล ผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน โดยพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุเชิงบูรณาการ ที่เน้น ดำเนินงานด้านการสร้างรูปแบบการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้สูงอายุ จัดระบบบริการแก้ไขปัญหาการติดเชื้อ ฟันฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุที่ป่วย และให้บริการผู้สูงอายุเคลื่อนที่โดยชุมชนเป็นเจ้าภาพแก้ไขปัญหาแบบ

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บูรณาการพร้อมกัน และ 4) ด้านการป้องกันโรค คือ ผู้สูงอายุหมั่นล้างมือให้สะอาด และไม่นำมือมาสัมผัสใบหน้า ตา จมูก ปาก และระมัดระวังการสัมผัสใกล้ชิด และเว้นระยะห่าง อย่างน้อย 1 เมตร เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโควิด 19 ของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศรีนยา สุริยะฉาย (2552) กล่าวว่า ระบบประสาทสัมผัส เช่น ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง ประสาทสัมผัส การรับรู้กลิ่นและรสลดลง ทำให้รับประทานอาหารไม่มีรสชาติ อาจทำให้เบื่ออาหาร ประสาทสัมผัสร่างกายก็มีการเปลี่ยนแปลงไป การรับรู้ มีการรับรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ ได้ยาก เพราะความสามารถและประสิทธิภาพของอวัยวะรับรู้ลดลง การสื่อสารและการรับรู้เสื่อมสมรรถภาพลง ความสามารถในการจำลดถอย การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เป็นไปอย่างช้าและไม่สมบูรณ์ และสอดคล้องกับกระทรวงสาธารณสุข (2562) ว่า ผู้สูงอายุเป็นประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่มีอาการรุนแรงมากกว่ากลุ่มวัยอื่น ดังนั้น ผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัว ควรมีการปฏิบัติตน เพื่อการป้องกันการรับสัมผัสและแพร่กระจายเชื้อโรค ดังนี้ ล้างมืออย่างถูกวิธีด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ 70 % ทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ ควรทานอาหารแยกสำหรับ หากไอ จาม ใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือกระดาษทิชชูปิดปากหรือใช้ข้อศอกปิดปากจมูก และทำความสะอาดมือด้วยสบู่และน้ำหรือเจลแอลกอฮอล์ทันที หรือให้สวมหน้ากาก หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้ชิดผู้ที่มีอาการหวัด มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูกงอกจากบ้านหรือเข้าไปในบริเวณที่มีคนแออัด ดูแลสภาพจิตใจของตนเอง ไม่ให้เครียดเกินไป หาวิธีผ่อนคลายความเครียด เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสุขภาพ

จากวัตถุประสงค์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านวัตถุประสงค์นโยบาย คือ ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในการป้องกันและลดการแพร่กระจายเชื้อไวรัส 2019 ร่วมกับเขตบางเขน และได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันรับนโยบายมาและนำไปปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด มีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคโควิด 19 และเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2555: 398) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นขึ้นอยู่กับสมรรถนะขององค์กรในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะมองที่ความสามารถขององค์กรในการรวบรวมคนและทรัพยากรขององค์กรให้มีเอกภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของซึ่งวรเดช จันทรศร (2551: 21 – 28) การพิจารณารับนโยบายและการแสวงหาความสนับสนุนในนโยบายไปปฏิบัติ นั้น จะต้องดูถึงความเหมาะสมความสำคัญเร่งด่วน สอดคล้องกับนโยบายเป้าหมายและสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เพียงใด 2) ด้านทรัพยากร จากผลการศึกษาพบว่า เขตบางเขนได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์และยาที่เพียงพอต่อการป้องกันโรคโควิด 19 ที่เพียงพอต่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ในการดูแลผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานถูกสุขลักษณะ และใช้ได้อย่างปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกล้า ทองขาว (2551) ได้กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนทรัพยากรจากกลุ่มหลากหลายทางสังคมเป็นนโยบายที่ดี โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบผลสำเร็จอยู่ที่ความเพียงพอของทรัพยากรทางการเงินและอุปกรณ์การบริหารรวมทั้งความสามารถนำเงินและอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ มา

ใช้ได้ทันเวลาและสถานการณ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาษ (2552: 104) กล่าวว่า ทรัพยากร คือ คน เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ที่จะเป็นตัวเร่งให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) ด้านการสื่อสาร จากผลการศึกษาพบว่า เขตบางเขนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสารการป้องกันโรคโควิด 19 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การชี้แจงและการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่หลากหลายช่องทาง และมีการใช้แอปพลิเคชันตามที่ทางราชการกำหนด ได้แก่ แอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” เพื่อความรวดเร็วในการติดตามและรายงานผลการติดเชื้อโควิด 19 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาษ (2552: 104) กล่าวว่า การสื่อสารและการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รับผิดชอบหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีข้อมูลและข่าวสารที่ตรงกันในเรื่องของวัตถุประสงค์ การสื่อสารต้องถูกต้อง รวดเร็วต่อเนื่อง และไม่ปิดบังข่าวสารระหว่างกัน นอกจากนั้นภายในหน่วยงานเดียวกันการสื่อสารก็ต้องมีประสิทธิภาพด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Horn and Meter (1976) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจ มีความชัดเจนในข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านบุคลากร จากผลการศึกษาพบว่า เขตบางเขนมีบุคลากรที่มีความรู้ในการวางแผนพัฒนาระบบการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ สามารถให้คำแนะนำ ให้ความรู้ความเข้าใจ ให้คำปรึกษา และชี้แจงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิด 19 และแนวทางการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองอย่างเคร่งครัดให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกล้า ทองขาว (2551) กล่าวว่า บุคลากรมีทักษะความรู้ความสามารถในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2555: 432) พบว่า บุคลากรมีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ

จากวัตถุประสงค์แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยมีดังนี้ คือ 1) ประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้ ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ หลีกเลี่ยงให้ผู้สูงอายุออกนอกบ้านถ้าไม่จำเป็น หากจำเป็นต้องออกนอกบ้านควรสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง ไม่ใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก เว้นระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตร ต้องหมั่นล้างมือด้วยเจลหรือแอลกอฮอล์รับประทานอาหารที่ร้อนหรืออาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ และใช้ช้อนกลางส่วนตัว ออกกำลังกาย อยู่ภายในบ้าน เพื่อเป็นการผ่อนคลาย และทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิต สุขภาพกายที่ดี แข็งแรงและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ 2) ด้านการรักษาพยาบาล มีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายด้วยเครื่องวัดอุณหภูมิ

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ร่างกาย การวัดไข้ วัดระดับอาการทางเดินหายใจอยู่สม่ำเสมอ หากมีอาการไข้ (อุณหภูมิเกิน 37.3 องศาเซลเซียส) ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ ในกรณีผู้สูงอายุบางคนอาจจะได้รับเชื้อแต่ไม่แสดงอาการ ต้องสังเกตอาการของผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด เพราะการติดเชื้ออาจมีอาการไม่ชัดเจนให้รีบปรึกษาแพทย์ และนำส่งโรงพยาบาลใกล้เคียงทันที 3) ด้านการฟื้นฟู การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขอนามัย ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการ รับประทานผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีวิตามินซีสูง และการออกกำลังกาย เพื่อให้สุขภาพร่างกายกลับเข้าสู่สภาวะปกติและแข็งแรงขึ้น และ 4) ด้านการป้องกันโรค ล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ 70 % ทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร หลังเข้าส้วม หรือเมื่อสัมผัสสิ่งของร่วมกับผู้อื่น หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก เลือktanอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ ควรทานอาหารแยกสำหรับ หรือหากทานอาหารร่วมกันให้ใช้ช้อนกลางส่วนตัว ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และพักผ่อนให้เพียงพอ หลีกเลี่ยงการอยู่ ใกล้ชิดผู้ที่มีอาการหวัด มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก งดออกจากบ้านหรือเข้าไปในบริเวณที่มีคนแออัดหากจำเป็นให้ใส่หน้ากากอนามัย หลีกเลี่ยงการสวมกอด หรือหลีกเลี่ยงการพูดคุยกับผู้อื่นในระยะใกล้ชิด และเปลี่ยนมาใช้ในการสื่อสารทางโทรศัพท์แทน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรรณภา ศรีธัญรัตน์ และลัดดา ดำริการเลิศ (2553: 23-41) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจร่างกาย การคัดกรองโรค การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันหรือลดความเสี่ยง การฟื้นฟูสภาพ การทำกายภาพบำบัด หรือแม้กระทั่งการดูแลสุขภาพอื่น ๆ จะต้องมีการจัดบริการที่ครอบคลุมและเข้าถึงผู้สูงอายุได้ง่าย ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการบริการสุขภาพให้กับผู้สูงอายุแบบเชิงรุกที่ครอบคลุมในทุกกลุ่มทั้งที่พึ่งตนเองได้มากและน้อย เช่น การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน เป็นต้น และสอดคล้องกับกระทรวงสาธารณสุข (2562) ว่าผู้สูงอายุเป็นประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่มีอาการรุนแรงมากกว่ากลุ่มวัยอื่น ดังนั้น ผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัว ควรมีการปฏิบัติตน เพื่อการป้องกันการรับสัมผัสและแพร่กระจายเชื้อโรค ดังนี้ ล้างมืออย่างถูกวิธีด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ 70 % ทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ ควรทานอาหารแยกสำหรับ หากไอ จาม ใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือกระดาษทิชชูปิดปากหรือใช้ข้อศอกปิดปากจมูก และทำความสะอาดมือด้วยสบู่ และน้ำหรือเจลแอลกอฮอล์ทันที หรือให้สวมหน้ากาก หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้ชิดผู้ที่มีอาการหวัด มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูกงดออกจากบ้านหรือเข้าไปในบริเวณที่มีคนแออัด ดูแลสภาพจิตใจของตนเอง ไม่ให้เครียดเกินไป หากวิธีผ่อนคลายความเครียด เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสุขภาพ และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้ ได้แก่ 1) ด้านวัตถุประสงค์นโยบาย มีการนำนโยบายไปปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด มีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคโควิด 19 อย่างถูกต้องและเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีมาตรการการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคโควิด 19 ของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นในประเด็นการเพิ่มศักยภาพความมั่นคงทางสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม 2) ด้านทรัพยากร มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กรมควบคุมโรค เป็นจุดประสานการทำงานที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับศูนย์ปฏิบัติการ ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 และศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีการบริหารจัดการหาโรงพยาบาล หาเตียงสนาม ยารักษาโรค เจล

แอลกอฮอล์ ฝูงมียาง ชุดป้องกันไวรัส (PPE) และหน้ากากอนามัย ให้กับผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านการสื่อสาร มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุม ป้องกัน และติดตามผู้สูงอายุที่ติดเชื้อโควิด 19 หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ เฟสบุค หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ โดยเฉพาะแอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” เพื่อความรวดเร็วในการรายงานการติดเชื้อโควิด 19 จากผู้สูงอายุ และ 4) ด้านบุคลากร ทีมงานอาสาสมัครสาธารณสุขและผู้นำชุมชน คอยปฏิบัติหน้าที่และคอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ และชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิด 19 ให้ผู้สูงอายุทราบและจัดเป็นระเบียบปฏิบัติ และระเบียบข้อบังคับ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็จะมีบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน และทุกคนทุกฝ่ายก็เข้ามาช่วยทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มใจ บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันตรวจสอบข้อมูลของผู้สูงอายุ และให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวทางการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกล้า ทองขาว (2551) กล่าวว่า นโยบายมีความชัดเจนไม่คลุมเครือโอกาสที่นโยบายจะประสบผลสำเร็จในขั้นนำไปปฏิบัติจะมีมาก ซึ่งผู้รับผิดชอบสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำทุก ๆ ระดับ โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบผลสำเร็จในขั้นการนำไปปฏิบัติเป็นไปได้สูง มีโครงสร้างองค์กรเอื้อต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติความรู้ความสามารถและทักษะของทีมงาน ระบบการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารภายในและระหว่างองค์กร มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารอย่างเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรทางการเงินและอุปกรณ์การบริหารรวมทั้งความสามารถนำเงินและอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ได้ทันเวลาและสถานการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2555: 432) พบว่า การกำหนดนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นเป็นปัจจัยกำหนดที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการระบุสภาพปัญหา นโยบายอย่างครอบคลุมและครบถ้วน การกำหนดผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ การประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินการ สิ่งเหล่านี้ต่างมีบทบาทสำคัญเพื่อส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณจากกลุ่มรัฐบาล สำหรับผู้ปฏิบัติงานมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ การจัดสรรทรัพยากร ทรัพยากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมถึง เงินทุน เวลา และบุคลากรตลอดจนเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ ตลอดจนการใช้กลยุทธ์ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปประสิทธิผลนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพ คือ การออกกำลังกาย การพักผ่อนให้เพียงพอ รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการ การรักษาสุขภาพ การสังเกตอาการตัวเอง ถ้ามีอาการให้รีบปรึกษาแพทย์หรือไปโรงพยาบาลทันที การฟื้นฟูสุขภาพ คือ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขอนามัย ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการ รับประทานผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีวิตามินซีสูง และการออกกำลังกาย

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ซึ่งเป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายให้ผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด 19 กลับมามีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด 19 ที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ จากการร่วมกันระหว่างเขตบางเขนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ออกออกมาตรการอย่างเร่งด่วนในการจัดการฟื้นฟูป้องกันโรคติดเชื้อโควิด 19 และได้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด มีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคโควิด 19 อย่างถูกต้อง รวมทั้งมีมาตรการการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคโควิด 19 ของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นในประเด็นการเพิ่มศักยภาพความมั่นคงทางสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ยารักษาโรค ที่พอเพียงต่อความต้องการของผู้สูงอายุ มีบุคลากรปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถในการให้ข้อมูลข่าวสารและแนวทางการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองอย่างเคร่งครัดแก่ผู้สูงอายุอยู่เสมอ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันตามที่ทางราชการกำหนด ได้แก่ แอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการรายงานอาการของผู้ที่ติดเชื้อโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 การส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ร่วมกิจกรรม เพื่อฝึกทักษะและพัฒนาสุขภาพร่างกายอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นเขตบางเขนควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุในด้านการพัฒนาสุขภาพร่างกาย ด้วยการออกกำลังกายเบา ๆ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสุขภาพ (เช่น รำมวยจีน โยคะ) ฟังเพลง ร้องเพลง หรือเล่นดนตรี ปลูกต้นไม้ ทำสวน จัดห้อง ตกแต่งบ้าน เล่นกับสัตว์เลี้ยง สวดมนต์ นั่งสมาธิ การฝึกหายใจคลายเครียด ในพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้แข็งแรงมากยิ่งขึ้น

1.2 การรักษาพยาบาล โดยภาพรวมข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ได้รับการสนับสนุนยารักษาโรคเป็นประจำและสม่ำเสมอ ดังนั้นเพื่อให้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของเขตบางเขนมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดระบบบริการสาธารณสุขที่ดี มีวัสดุ อุปกรณ์ ยารักษาโรค ให้เพียงพอต่อผู้รับบริการ

1.3 การฟื้นฟูสุขภาพ โดยภาพรวมข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ใช้บริการศูนย์ส่งเสริมสุขภาพของชุมชนหรือของหน่วยงานรัฐ เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อดูแลสุขภาพ ดังนั้นควรมีการจัดศูนย์บริการ หรือสวนสุขภาพให้ผู้สูงอายุได้มาใช้บริการในการพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงหน่วยบริการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การป้องกัน โดยภาพรวมข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ หลีกเลี่ยงการเดินทางไปที่ชุมชนหรือที่สาธารณะ ดังนั้น ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุ ให้งดเดินทางออกจากบ้านหรือหลีกเลี่ยงเข้าไปในที่สาธารณะหรือบริเวณที่มีคนแออัด หากมีความจำเป็นที่ต้องเดินทางจริง ๆ ให้สวมใส่หน้ากาก

อนามัยหรือ หน้ากากผ้า และใช้เวลาในการเดินทางให้น้อยที่สุด รักษาระยะห่างจากบุคคลอื่น 1 - 2 เมตร หลีกเลี่ยงการสวมกอด หรือพูดคุยในระยะใกล้ชิดกับบุคคลอื่น และเปลี่ยนมาใช้ในการสื่อสารทางโทรศัพท์ หรือ โซเชียลมีเดีย เป็นต้น เพื่อป้องกันการติดเชื้อโควิด 19

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวปฏิบัติเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVIC - 19) สำหรับประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยง

2.2 การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาการรับมือกับไวรัสโคโรนา 2019 สายพันธุ์ใหม่ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขมูลฐานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดีจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและคุณภาพงานที่ดี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2562). ข้อมูลเกี่ยวกับไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย.

[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>. วันที่สืบค้น 2564, เมษายน 3.

กล้า ทองขาว. (2551). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน หน่วยที่ 6 เรื่อง การนำนโยบายไปปฏิบัติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 -2564). กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.

วรเดช จันทรศร. (2551). การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สหยาบสื่อ.

วรรณภา ศรีธัญรัตน์ และลัดดา ดำริการเลิศ (2553). การจัดการความรู้และสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล: แนวปฏิบัติในการบริการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: บริษัท สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

ศรินยา สุริยะฉาย. (2552). การประเมินผลความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน ตำบลบางไทรป่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2552). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2555). การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. เอกสารการศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ อันดับ 56. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. (2554). คู่มือ การดำเนินงาน “ตำบลต้นแบบด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว”. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.

สิรินทร ฉันทศิริกาญจน์. (2552). สื่อสุขภาพ. คู่มือเพื่อสุขภาพ, 5(53), 1-4.

สุรพจน์ วงษ์ใหญ่. (2552). การปรับสมดุลแบบสุขภาพองค์รวม. คณะการแพทย์แผนตะวันออก มหาวิทยาลัยรังสิต. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.rsu.ac.th/oriental_med/article12.html. วันที่สืบค้น 2564, มีนาคม 15.

Horn, V. C. E., & Meter, V. D. S. (1976). The implementation of intergovernmental policy. In C. O. Jones, & R. D. Thomas (Eds.), Public Policy Making in a Federal System. California: Sage.

Narirat Jitramontree and Others. (2011). Good Model of Elderly Care in Urban Community. Journal of Nursing Science. Vol. 29 Suppl. 2 July-September 2011, p.67-74.